

EVROPSKA KOMISIJA

Bruselj, 20.9.2011
COM(2011) 568 konč.

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

**Sporočilo o politikah EU in prostovoljstvu: priznavanje in spodbujanje čezmejnih
prostovoljnih dejavnosti v EU**

1. UVOD

Prostovoljstvo ustvarja človeški in družbeni kapital. Vodi k integraciji in zaposlovanju ter je ključni dejavnik pri izboljšanju socialne kohezije. Poleg tega pa prostovoljstvo v prakso prenaša osnovne vrednote pravičnosti, solidarnosti, vključevanja in državljanstva, na katerih temelji delovanje Evrope. Prostovoljci pomagajo oblikovati evropsko družbo, prostovoljci, ki delujejo zunaj svojih matičnih držav, pa aktivno pomagajo pri vzpostavljanju Evrope državljanov¹. Prostovoljne dejavnosti so namreč posredno povezane z mnogimi področnimi politikami Evropske unije, kot so vseživljenjsko učenje, razvoj podeželja in šport, v okviru katerih prispevajo pomembno razsežnost k programom Evropske unije.

Iz vseh teh in ostalih razlogov je bilo leto 2011 določeno za evropsko leto prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva². Evropska komisija ima priložnost, da z evropskim letom preuči vlogo prostovoljstva v Evropski uniji in njegov prispevek k družbi. Prav tako Komisiji omogoča, da preuči, kaj lahko Evropska unija in države članice storijo, da spodbudijo in podprejo prostovoljstvo, zlasti na čezmejnem področju.

Po tem sporočilu in pred koncem leta 2012 bo Evropskemu parlamentu, Svetu, Evropskemu ekonomsko-socialnemu odboru in Odboru regij predloženo poročilo o oceni letnih rezultatov.

1.1. Opredelitev in razpoložljivi podatki

Vsaka država ima svoje predstave o prostovoljstvu, njegovi opredelitvi in z njim povezanih navadah. Prostovoljstvo je opredeljeno kot vse vrste formalnih ali neformalnih prostovoljnih dejavnosti. Prostovoljci delujejo po lastni volji, po lastni izbiri in na lastno pobudo ter si pri tem ne prizadevajo za finančni zaslužek. Prostovoljstvo je izraz solidarnosti, posameznikom in združenjem pa omogoča, da opredelijo in obravnavajo človeške, družabne in okoljske potrebe ter vprašanja. Prostovoljstvo se pogosto izvaja v podporo neprofitnim organizacijam ali pobudi skupnosti³.

S študijo, ki jo je predlagala Komisija, je bilo ocenjeno, da je bilo leta 2010 približno 100 milijonov Evropejcev vključenih v prostovoljne dejavnosti. Za tem splošnim podatkom se vključevanje posameznikov v prostovoljstvo v EU močno razlikuje⁴.

V veliko državah članicah EU so odrasli med 30. in 50. letom starosti najbolj dejavni v prostovoljstvu, čeprav število mlajših in starejših prostovoljcev v EU narašča.

Prostovoljstvo se pojavlja v številnih sektorjih. Največje področje za prostovoljstvo je šport, ki mu sledijo socialno varstvo, socialna pomoč in zdravstvo. Drugi sektorji so med drugim sodstvo, kultura, izobraževanje, mladina, okoljska in podnebna politika, varstvo potrošnikov, humanitarna pomoč, razvojna politika in enake možnosti.

¹ Poročilo o državljanstvu EU iz leta 2010 – Odpravljanje ovir za pravice državljanov EU, COM(2010) 603 konč. z dne 27. oktobra 2010.

² Odločba Sveta št. 37/2010/ES z dne 27. novembra 2009 o evropskem letu prostovoljnih dejavnosti za spodbujanje aktivnega državljanstva (2011), UL L 17, 22.1.2010, str. 43–49.

³ Prav tam.

⁴ „Volunteering in the European Union“ (GHK 2010).

Prostovoljstvo ima tudi velik vpliv zunaj državnih meja. Čezmejno prostovoljno delo ponuja velike možnosti na področju izobraževanja, zaposlovanja in državljanstva. Prav tako lahko izboljša medsebojno razumevanje in prispeva k razvoju močnejše evropske identitete.

1.2. Izzivi prostovoljstva

Na podlagi študije osmih industrializiranih držav, ki jo je izvedla univerza Johns Hopkins University⁵, in dosedanjih izkušenj z evropskim letom 2011, smo opredelili naslednje morebitne ovire za prostovoljstvo, zlasti čezmejno:

- **pomanjkanje jasnega pravnega okvira:** skoraj ena od petih držav članic nima jasnega pravnega okvira in jasnih pravil za prostovoljce in prostovoljstvo;
- **pomanjkanje nacionalnih strategij za spodbujanje prostovoljnih dejavnosti:** treba je oblikovati nacionalne strategije prostovoljstva, da se pokrijejo naslednji vidiki: usposabljanje, ugodnosti glede dopusta, socialna varnost, upravičenost do nadomestila za brezposelnost za čezmejne prostovoljne dejavnosti, namestitvev in povračilo gotovinskih izdatkov;
- **finančne omejitve:** prostovoljstvo ni brez stroškov, čeprav je prostovoljno. Organizacije, ki temeljijo na prostovoljni dejavnosti, se pogosto soočajo s pomanjkanjem trajnostnega financiranja, konkurenca za razpoložljiva sredstva pa je zelo močna;
- **neskladje med ponudbo in povpraševanjem:** naraščajoči trend profesionalizacije sektorja prostovoljnih dejavnosti povzroča določeno neskladje med potrebami prostovoljnih organizacij in željami novih prostovoljcev. Prostovoljci so na voljo za kratkoročne projekte, medtem ko organizacije potrebujejo posameznike, ki so se pripravljene dolgoročno zavezati;
- **pomanjkanje priznanja:** znanja in spretnosti, ki jih posamezniki pridobijo prek prostovoljnih dejavnosti, niso vedno dovolj priznani ali upoštevani;
- **davčne ovire:** države članice imajo različna pravila glede obdavčevanja prihodkov/nadomestil prostovoljcev in glede povračila stroškov, ki so jih prostovoljci imeli pri opravljanju dejavnosti. Posledično se lahko prostovoljci, ko so vključeni v čezmejne dejavnosti, srečajo z davčnimi ovirami;
- **nezadostni podatki:** boljše primerljivi podatki o prostovoljstvu v državah članicah lahko pomagajo pri prepoznavanju najboljših praks in izboljšanju oblikovanja politik.

Države članice so nekoliko napredovale pri vprašanjih v letu 2006, ko so se zavezale k sodelovanju pri premagovanju ovir, ki neposredno ali posredno otežujejo mobilnost državljanov EU za namene učenja ali poklicnega razvoja, vključno s prostovoljstvom⁶. Kljub

⁵ „Volunteering in the European Union“ (GHK 2010).

⁶ Priporočilo Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2006 o transnacionalni mobilnosti v Skupnosti zaradi izobraževanja in usposabljanja: Evropska listina za mobilnost, dok. 2006/961/ES.

temu pa je treba na tem področju še veliko narediti. Posebno pozornost je treba posvetiti spodbujanju okolja za prostovoljne dejavnosti, pri tem pa zagotoviti enake možnosti glede dostopa in vključitve vseh posameznikov.

1.3. Dodana vrednost prostovoljstva

Prostovoljstvo prispeva k strategiji rasti Evropa 2020⁷, zlasti k ciljni 75-odstotni stopnji zaposlenosti do leta 2020, saj pomaga ljudem pri učenju novih spretnosti in prilagajanju spremembam na trgu dela. Navedena študija univerze Johns Hopkins University je pokazala, da lahko sektor prostovoljnih dejavnosti prispeva do 5 % bruto domačega proizvoda⁸. To je lahko zelo pomembno v času gospodarskih težav in varčevalne politike. S prostovoljstvom se povečuje tudi solidarnost, ko se ljudje učijo, kako se prilagoditi tehnološkim spremembam, globalizaciji in staranju prebivalstva.

Prostovoljstvo neposredno prispeva h ključnim ciljem politik EU, kot so socialna vključenost, zaposlenost, izobraževanje, razvoj znanj in spretnosti ter državljanstvo. Njegove pozitivne učinke potrjujejo novi kazalniki, ki merijo socialno kohezijo ali srečo, povezanost, aktivnost in dobro počutje prostovoljcev⁹. To velja tudi za prostovoljstvo na področjih z visoko intenzivnostjo znanja, kot so izobraževanje in raziskave, vključno na področju mednarodnega sodelovanja.

Vključevanje Evropske unije v prostovoljstvo prinaša oprijemljive koristi. Te so najvidnejše pri spodbujanju čezmejnega prostovoljnega dela in mobilnosti prostovoljcev v Evropski uniji. Bolj na splošno pa je Evropska unija lahko pobudnik razvoja politik na področju prostovoljstva v naslednjih letih, kar bi se v skladu z načelom subsidiarnosti odvijalo na ravni držav članic ob upoštevanju nacionalnih prednostnih nalog in splošnih strateških ciljev Evropske unije za prihodnja desetletja.

Naslednje poglavje opisuje, kako Komisija trenutno podpira sektor prostovoljnih dejavnosti in kako namerava obravnavati vprašanja, ki se bodo pojavila v prihodnosti.

2. EVROPSKE POLITIKE IN PROSTOVOLJSTVO

2.1. Možnosti financiranja EU za prostovoljstvo

Evropske institucije se že dolgo zavedajo pomembne vloge prostovoljnih organizacij pri omogočanju posameznikom, da naredijo nekaj za svojo skupnost, in zagotavljanju možnosti za sodelovanje državljanov v širšem evropskem okviru. Tako EU trenutno zagotavlja možnosti financiranja za prostovoljce in prostovoljne dejavnosti v okviru naslednjih programov:

⁷ Sporočilo Komisije. Evropa 2020: Strategija za pametno, trajnostno in vključujočo rast, COM(2010) 2020, konč. z dne 3. marca 2010.

⁸ „Measuring Civil Society and Volunteering“ (Johns Hopkins University, 2007).

⁹ Cf. S. Hossenfelder, „On the problem of measuring happiness“ (3. februar 2011). Na voljo na spletni strani SSRN: <http://ssrn.com/abstract=1754423>, ki se prav tako nanaša na raziskave Mednarodne komisije o merjenju gospodarske uspešnosti in družbenega napredka, ki jo je ustanovil francoski predsednik leta 2008, ter na nedaven pristop Britanskega statističnega urada za merjenje dobrega počutja ljudi.

Evropska prostovoljna služba („EVS“) v okviru programa „Mladi v akciji“¹⁰ mladim med 18. in 30. letom starosti ponuja priložnost, da do 12 mesecev opravljajo prostovoljno delo zunaj svoje matične države. Poleg koristi, ki jih EVS prinaša lokalnim skupnostim, prav tako omogoča prostovoljcem, da pridobijo nova znanja in spretnosti, se naučijo tuje jezike in odkrijejo nove kulture.

Evropska prostovoljna služba je 27-letnemu slabovidnemu Costici iz Romunije omogočila, da je preživel štiri mesece in pol kot prostovoljec na šoli IRHOV za slabovidne otroke v Liègeu v Belgiji. Costica je vodil računalniške, športne in kulturne delavnice za otroke in je lahko s to izkušnjo razvil svoja osebna, socialna ter strokovna znanja in spretnosti. Obenem je bil Costica vzor slabovidnim otrokom ter navdih za njihove starše in šolsko osebje, s čimer je gostujoči skupnosti zagotavljal pomembno podporo. S tega vidika daje prostovoljstvo v okviru EVS možnost za aktivno udeležbo v družbi in izražanje solidarnosti med mladimi Evropejci, obenem pa povečuje posameznikovo zaposljivost.

Program Evropa za državljane¹¹ EU podpira širok nabor dejavnosti in organizacij, ki spodbujajo evropsko državljanstvo, na primer s projekti pobratenja mest. V okviru tega programa je posebna pozornost namenjena spodbujanju prostovoljstva. Prostovoljstvo je bilo namreč določeno za prednostno nalogo programa v letu 2011.

Pri „Listini evropskih podeželskih skupnosti“ (CERC), ki je bila financirana iz programa Evropa za državljane, gre za sodelovanje med 27 majhnimi podeželskimi skupnostmi iz vsake države članice EU. Dejavnosti CERC so usmerjene k ustvarjanju priložnosti za srečanje „pri kuhinjski mizi“ ter da imajo evropski državljani možnost komunikacije na čezmejnih in medosebnih ravni, obenem pa obravnavajo vprašanja in sodelujejo na področjih, kot so udeležba v lokalni demokraciji, vloga mladih v lokalni demokraciji in dobro počutje starejših državljanov. Dejavnosti so močno odvisne od podpore prostovoljcev, ki pomagajo pri organizaciji dogodkov CERC in iskanju namestitve za povabljene goste v kraju gostiteljev.

Program vseživljenjskega učenja¹² vključuje program Grundtvig, ki spodbuja sodelovanje evropskih državljanov v prostovoljnih projektih v Evropi zunaj njihove matične države, da se lahko učijo in delijo svoje znanje in izkušnje v čezmejnih dejavnostih.

Manchestrski muzej in Muzej likovne umetnosti v Budimpešti sta razvila projekt Grundtvig za starejše prostovoljce, s katerim sta se osredotočila na vključitev ljudi, starih 50 let in več. Osrednji del projekta je bil program izmenjav, in sicer je šest prostovoljcev iz obeh muzejev obiskalo nasprotni muzej in imelo priložnost za prostovoljno delo v tuji državi. Projekt je omogočil izmenjavo najboljših praks med muzeji, ki sodelujejo s prostovoljci iz različnih evropskih državah.

Poleg programov, ki so neposredno namenjeni prostovoljcem in prostovoljnim dejavnostim, EU zagotavlja širok nabor programov financiranja, ki so na voljo prostovoljcem na področju razdeljevanja hrane, socialne izključenosti in diskriminacije, enakosti spolov, preprečevanja

¹⁰ Sklep št. 1719/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006, UL L 327, 24.11.2006, str. 30–44.

¹¹ Sklep št. 1904/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2006, UL L 378, 27.12.2006, str. 32–40.

¹² Sklep št. 1720/2006/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. novembra 2006, UL L 327, 24.11.2006, str. 45.

uporabe drog, pomoči žrtvam kaznivega dejanja¹³, javnega zdravja, varstva potrošnikov ter okoljske in podnebne politike.

Komisija je zavezana k osveščanju državljanov EU in zainteresiranih strani o različnih programih financiranja za prostovoljce in prostovoljne dejavnosti. Tako bo zagotovila, da se možnosti financiranja za sektor prostovoljnih dejavnosti v celoti izkoristijo.

2.2. Družbena razsežnost prostovoljstva

2.2.1. Prostovoljstvo kot izraz evropskega državljanstva

Prostovoljstvo je tesno povezano s splošnimi cilji politik Komisije o okrepitvi državljanstva EU in postavljanju državljanov v središče oblikovanja politik EU¹⁴. Prostovoljstvo lahko dopolnjuje upravičenost državljanov do pravic in spodbuja njihovo aktivno udeležbo v družbi. To velja zlasti za čezmejno prostovoljstvo, ki zagotavlja možnosti za medkulturno učenje in razvoj evropske identitete.

Poleg tega je prostovoljstvo dejavnik družbene inovacije, s katerim se lahko spodbudi ustvarjalnost posameznikov, da razvijejo rešitve in bolje izkoristijo omejene vire¹⁵.

Komisija bo s programi financiranja in programi kohezijske politike EU še naprej podpirala sektor prostovoljnih dejavnosti na področjih različnih politik.

Nadaljevala bo s pobudami, ki spodbujajo čezmejno prostovoljno delo v okviru evropskega leta državljanov 2013.

2.2.2. Prostovoljci povezujejo družbo

Prostovoljstvo spodbuja socialno kohezijo in socialno vključenost. Prostovoljstvo pomeni deliti z ostalimi in nuditi pomoč, s čimer se razvija solidarnost. Prostovoljne dejavnosti povečujejo strpnost do zapostavljenih skupin v družbi ter pomagajo zmanjšati razizem in predsodke.

Prostovoljstvo je prav tako priznано kot način zagotavljanja novih priložnosti za učenje za starejše in invalide, katerim obenem daje možnost za oblikovanje naše družbe. Prostovoljne dejavnosti lahko s sodelovanjem mladih in starejših ter njihovo medsebojno podporo hkrati izboljšajo razumevanje med generacijami.

Na ravni posameznika je prostovoljstvo lahko način za pridobivanje socialnih znanj in spretnosti, delovanje v korist družbi in povezovanje ali ponovno povezovanje z družbo. Na družbeni ravni lahko predstavlja orodje za krepitev položaja ljudi, predvsem zapostavljenih skupin v družbi.

¹³ Več kot 20 000 prostovoljcev dela za organizacije za podporo žrtvam kaznivih dejanj v Evropi (Krepitev pravic žrtev v EU, COM(2011) 274 konč. z dne 18.5.2011, str. 5).

¹⁴ „Politične smernice za naslednjo Komisijo (2009–2014)“ (2009).

¹⁵ „Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union“ (BEPA 2010). Financirano iz 7. okvirnega programa za raziskave, s čimer namerava Evropska komisija podpreti vzpostavitev „socialne platforme“ za inovativne socialne storitve, ki bo prav tako obravnavala vlogo prostovoljstva v storitvenem sektorju.

Enako imajo lahko prostovoljne dejavnosti na področju okolja pomembno vlogo pri varovanju in izboljšanju okolja za današnjo in prihodnje generacije, obenem pa povečujejo osveščenost o okoljskih vprašanih in verjetnost za izvajanje okolju prijaznih praks¹⁶. V Veliki Britaniji na primer Britanski sklad za prostovoljce na področju ohranjanja dediščine (British Trust for Conservation Volunteers, BTCV) sodeluje z več kot 300 000 prostovoljci vsako leto, na Slovaškem pa prostovoljne dejavnosti na področju okolja znašajo 13,3 % vseh prostovoljnih dejavnosti¹⁷.

Mednarodna organizacija Surfrider Foundation z namenom osveščanja in reševanja težav z morskimi odpadki v naših morjih in oceanih letno organizira dogodek „Oceanske pobude: največje ekološko zborovanje v Evropi“, na katerem sodeluje več kot 40 000 prostovoljcev v okviru več kot 1 000 čistilnih dejavnosti na plažah, jezerih, rekah in oceanskem dnu v Evropi in drugje po svetu¹⁸.

Komisija lahko uvede predloge, ki so posebej namenjeni za prostovoljne dejavnosti na področju zaposlovalne strategije EU, njenega boja proti revščini in socialni izključenosti ter v okviru pobude Komisije „Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta“.

2.2.3. *Izobraževanje in prostovoljstvo*

Prostovoljne dejavnosti lahko predstavljajo strukturirane učne dejavnosti (tako imenovano neformalno učenje), pri katerih prostovoljec namerno sodeluje, ali nenamerno in nestrukturirano učenje (tako imenovano priložnostno učenje). V obeh primerih prostovoljec običajno ne prejme potrdila o pridobitvi znanja. Priznavanje prostovoljstva kot oblike učenja je zato prednostna naloga ukrepanja EU na področju izobraževanja in usposabljanja. Na podlagi skupnih načel, ki jih je Svet sprejel leta 2004¹⁹, je Evropski center za razvoj poklicnega usposabljanja (Cedefop) objavil „Evropske smernice o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja“, ki zagotavljajo orodje za razvoj praks izdajanja potrdil in pri tem vključujejo tudi sektor prostovoljnih dejavnosti.

Mobilnost za namene učenja je način uveljavljanja pravice državljanov do prostega gibanja znotraj EU. Čezmejno prostovoljno delo je primer take učne mobilnosti.

Komisija pripravlja predlog za priporočilo Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja, ki vključuje prostovoljstvo.

Na praktični ravni se izkušnje na področju prostovoljnega dela ter znanja in spretnosti, pridobljene s prostovoljstvom, lahko navedejo v dokumentih Europass²⁰ ter bodo vključene v novi „evropski potni list znanj in spretnosti“.

¹⁶ Prostovoljstvo in okolje:

http://community.cev.be/download/130/434/Fact_sheet_DG_ENV_environment.pdf.

¹⁷ CSVnet – National Coordination Body of Voluntary Support Centres, 2009. „Brief compendium of the research: Volunteering across Europe. Organisations, promotion, participation“, str. 17.

¹⁸ Gradivo za medije za Oceanske pobude 2011: http://www.surfrider.eu/fileadmin/documents/io11/dp/20110228_DP-IO2011_EN.pdf.

¹⁹ Sklepi Sveta in predstavnikov vlad držav članic v okviru Sveta o skupnih evropskih načelih za ugotavljanje in potrjevanje neformalnega in priložnostnega učenja (maj 2004).

²⁰ Odločba št. 2241/2004/ES Evropskega parlamenta in Sveta o enotnem okviru Skupnosti za preglednost kvalifikacij in usposobljenosti (Europass). UL L 390, 31.12.2004, str. 6–20.

2.2.4. Mladi in prostovoljstvo

S prostovoljstvom se lahko spodbuja aktivna udeležba mladih v družbi. Če so mladi dobro obveščeni o prostovoljstvu in imajo s prostovoljstvom pozitivne izkušnje, bodo verjetno ostali aktivni prostovoljci vse življenje ter navdihovali ostale mlade, da bodo šli po njihovih stopinjah prostovoljstva.

Komisija je izbrala prostovoljne dejavnosti za mlade kot eno od prednostnih nalog postopka sodelovanja na področju mladinske politike, s katerim je začela leta 2001, in pri poznejši odprti metodi koordinacije na področju mladine. V okviru nove strategije EU za mlade je bilo prostovoljstvo priznано kot ena od ključnih področnih politik, ki vpliva na mlade v Evropi²¹.

Svet si v svojem Priporočilu o mobilnosti mladih prostovoljcev prizadeva za sodelovanje med organizatorji prostovoljnih dejavnosti v državah članicah EU. V njem poziva organizacije civilne družbe in javne organe, da razvijejo prostovoljne dejavnosti in v njih vključijo mlade iz drugih držav EU²².

Prostovoljstvo mladih podpira vodilno pobudo „Mladi in mobilnost“²³ strategije Evropa 2020, saj postavlja mlade v središče vizije EU o gospodarstvu, ki temelji na znanju, inovativnosti, visokih stopnjah izobrazbe ter znanj in spretnosti, vključujočemu trgu dela in dejavnemu vključevanju v družbo.

Države članice bodo leta 2012 Komisiji poročale o izvajanju Strategije EU za mlade ter Priporočila o mobilnosti mladih prostovoljcev v Evropski uniji. Na podlagi tega bo Komisija oblikovala predloge za nadaljnji razvoj.

2.2.5. Šport in prostovoljstvo

Člen 165 Pogodbe o delovanju Evropske unije poziva EU, da pri spodbujanju evropske razsežnosti v športu upošteva na prostovoljstvu temelječe strukture.

Države članice so leta 2002 z „Aarhuško deklaracijo o prostovoljnem delu v športu“ priznale pomemben prispevek prostovoljstva k športu in njegovo gospodarsko vrednost. Prostovoljstvo je bilo prav tako eno od glavnih vprašanj Bele knjige o športu, ki jo je Komisija pripravila leta 2007 ter v kateri je bilo ugotovljeno, da prostovoljne dejavnosti v športnem sektorju krepijo socialno kohezijo in vključenost, spodbujajo lokalno demokracijo in državljanstvo ter zagotavljajo priložnosti za neformalno izobraževanje²⁴. Svet je maja 2011 v svoji resoluciji o delovnem načrtu EU za šport prostovoljstvo v športu opredelil kot eno od prednostnih tem za sodelovanje na ravni EU.

Športni sektor lahko privabi več prostovoljcev kot kateri koli drugi sektor. V večini držav članic šport ne bi obstajal brez prostovoljstva. Vendar so razlike med državami članicami zelo velike, saj imajo nekatere zelo nizko stopnjo prostovoljstva na področju športa²⁵. Države

²¹ Strategija EU za mlade – vlaganje v mlade in krepitev njihove vloge in položaja – Prenovljena odprta metoda koordinacije za obravnavo izzivov in priložnosti za mlade, COM(2009) 200 konč. z dne 27.4.2009.

²² Priporočilo Sveta o mobilnosti mladih prostovoljcev v Evropski uniji, 2008/C 319/03 z dne 13.12.2008.

²³ Pobuda Mladi in mobilnost za izkoriščanje potenciala mladih pri doseganju pametne, trajnostne in vključujoče rasti v Evropski uniji, COM(2010) 477 konč. z dne 15.9.2010.

²⁴ Bela knjiga o športu, COM(2007) 391 konč. z dne 11.7.2007.

²⁵ „Volunteering in the European Union“ (GHK 2010), str. 216.

članice z visoko stopnjo prostovoljstva v športu imajo ponavadi dobro razvito kulturo prostovoljstva in ustrezne strukture ter tudi podporo javnih organov²⁶.

Komisija v okviru pripravljalnega ukrepa na področju športa za leto 2010 financira štiri pilotne projekte na področju prostovoljstva in športa.

2.2.6. *Prostovoljstvo zaposlenih kot izraz družbene odgovornosti gospodarskih družb*

Kot izraz družbene odgovornosti gospodarskih družb imata lahko zasebni in javni sektor pomembno vlogo pri spodbujanju prostovoljnih dejavnosti. Sektorja z vlaganjem v prostovoljne dejavnosti zaposlenih ne delata le nekaj „dobrega“ za lokalno skupnost, temveč hkrati izboljšujeta svoj ugled in podobo, pomagata ustvarjati skupinski duh, izboljšujeta zadovoljstvo na delovnem mestu in povečujeta storilnost ter obenem omogočata zaposlenim ali uradnikom, da razvijajo nova znanja in spretnosti.

Komisija je leta 2011 začela s pobudami, s katerimi si prizadeva spodbujati prostovoljstvo med svojimi uslužbenci. Te vključujejo intranetne spletne vire za zaposlene z informacijami o možnostih prostovoljnega dela, dobrimi praksami in praktičnimi smernicami za uslužbence, ki želijo sodelovati v prostovoljnih dejavnostih²⁷.

2.2.7. *Odnosi EU s tretjimi državami in prostovoljstvo*

2.2.7.1. Spodbujanje mobilnosti prostovoljcev iz tretjih držav v EU

Prav tako je treba priznati vzajemne koristi prostovoljstva, ki so posledica selitev prostovoljcev iz tretjih držav v EU. V tem okviru Direktiva Sveta 2004/114/ES²⁸ ustvarja referenčni okvir za skupne minimalne pogoje za vstop in bivanje prostovoljcev iz tretjih držav, ki ni odvisen od razmer na trgu dela v državi gostiteljici. Izvajanje teh določb je za države članice izbirno.

Komisija bo leta 2011 objavila poročilo o izvajanju Direktive Sveta 2004/114/ES in lahko po potrebi načrtuje predloge za spremembe.

2.2.7.2. Humanitarna pomoč in prostovoljstvo

Evropejci so mnenja, da je najpomembnejša vloga prostovoljcev na področju solidarnosti in humanitarne pomoči, Evropska komisija pa se zavezuje, da bo upoštevala mnenja evropskih državljanov: na podlagi člena 214 Pogodbe o delovanju Evropske unije se Komisija pripravlja

²⁶ „Volunteering in the European Union“ (GHK 2010), str. 214–215, ki se nanaša tudi na prihodke športnih organizacij.

²⁷ Glej <http://myintracomm.ec.europa.eu/serv/en/Volunteering/>. Prav tako je vredno omeniti, da uslužbenci Komisije organizirajo in vodijo dobrodelne pobude, kot so Schuman Trophy, akcija „Shoobox for the homeless“, podporna skupina za bolnike z rakom, delegacija EU pri ATD Quart Monde ali nedavno ustanovljeno združenje GIVE EUR-HOPE.

²⁸ Direktiva Sveta 2004/114/ES z dne 13. decembra 2004 o pogojih za sprejem državljanov tretjih držav za namene študija, izmenjav učencev, neplačanega usposabljanja ali prostovoljnega dela; UL L 375 z dne 23.12.2004, str. 12.

na vzpostavitev Evropske prostovoljske enote za humanitarno pomoč, ki bo služila kot okvir za skupne prispevke evropskih prostovoljcev za akcije humanitarne pomoči Evropske unije²⁹.

Ta novi organ bo prostovoljcem iz različnih držav članic omogočal, da sodelujejo pri skupnem projektu humanitarne pomoči EU in tako z dejanji izrazijo svojo solidarnost z ljudmi, ki potrebujejo pomoč. Poleg tega se pričakuje, da bodo ustvarjene nove možnosti za sodelovanje evropskih državljanov, zlasti mladih. Razporeditev evropskih prostovoljcev je prav tako namenjena krepitvi lokalnih zmogljivosti, področju, h kateremu lahko prostovoljstvo veliko prispeva. Podpora prostovoljcev pri dejavnostih za pripravljenost na naravne nesreče in vzpostavitev normalnega stanja bo zlasti prispevala k postavljanju temeljev za postopke trajnostnega razvoja, povezane z operacijami na področju humanitarne pomoči pred krizo ali po njej.

Komisija v letu 2011 financira pilotne projekte, ki so namenjeni izboru, usposabljanju in razporeditvi prvih prostovoljcev Evropske prostovoljske enote za humanitarno pomoč. Komisija bo lahko z rezultati te pilotne faze ter izidi pregledov, posvetovanj in ocene učinka na podlagi večletnih izkušenj nacionalnih in mednarodnih organizacij sprejela predlog uredbe za vzpostavitev Evropske prostovoljske enote za humanitarno pomoč leta 2012.

2.2.7.3. Razvojna politika in prostovoljstvo

Prostovoljci imajo lahko pomembno vlogo v razvojnem sodelovanju, in sicer kot prostovoljci posamezniki ali v okviru dejavnosti organizacij civilne družbe. Prostovoljno delo na splošno povečuje učinkovitost prizadevanj teh organizacij in potrjuje njihovo neprofitno naravo.

Komisija posameznih prostovoljcev ne podpira neposredno, temveč posredno s pravnimi in finančnimi instrumenti EU za podporo projektov, ki so koristni za organizacije civilne družbe. Te skupine vedno bolj prispevajo k oblikovanju razvojne politike v državah v razvoju, zlasti z večjo delitvijo odgovornosti glede zmanjšanja revščine. Čeprav se Komisija pri izvajanju splošne razvojne politike EU precej zanaša na organizacije civilne družbe, se morajo te organizacije na koncu same odločiti, ali bodo v svoje delo raje vključile prostovoljce kot plačane strokovne uslužbence ali ne, tako v Evropi kot po svetu.

3. SKLEPNE UGOTOVITVE: POT NAPREJ

Prostovoljstvo je del naše družbe. Podpira temeljne vrednote vključevanja in državljanstva. Zato Evropska komisija poudarja pomembnost prostovoljstva v evropskem letu prostovoljstva (2011). Komisija sodeluje z vsemi pomembnimi zainteresiranimi stranmi, da zagotovi pomenljivo in trajno zapuščino evropskega leta.

V evropskem letu bodo dopolnjene in nadalje razvite naslednje sklepne ugotovitve:

- prostovoljstvo je pomemben ustvarjalec človeškega in socialnega kapitala, ki vodi k integraciji in zaposlovanju ter je ključni dejavnik pri izboljšanju socialne kohezije. Je zelo jassen izraz evropskega

²⁹ Prostovoljstvo kot izraz solidarnosti državljanov EU: prvi razmislek o Evropski prostovoljski enoti za humanitarno pomoč, COM(2010) 683 konč. z dne 23.11.2010.

državljanstva, saj prostovoljci prispevajo k oblikovanju družbe in pomagajo ljudem, ki potrebujejo pomoč;

- njegov potencial je mogoče nadalje razviti v okviru strategije rasti Evropa 2020. Prostovoljci so pomemben vir v našem gospodarstvu in družbi, vendar jih ne smemo obravnavati kot alternativo redni delovni sili;
- EU prispeva k mobilnosti in medkulturnemu učenju svojih državljanov ter krepi njihovo evropsko identiteto s spodbujanjem čezmejnega prostovoljnega dela v sodelovanju z državami članicami in prek programov financiranja EU.

Priporočila državam članicam glede politik

V skladu z načelom subsidiarnosti Komisija ne namerava spodbujati le enega modela prostovoljstva ali uskladiti kultur prostovoljstva na lokalni ali regionalni ravni. Vendar Komisija priporoča, da države članice boljše izkoristijo možnosti prostovoljstva na naslednje načine:

- v državah, ki nimajo okvira za prostovoljne dejavnosti in ki imajo šibko tradicijo ali kulturo prostovoljstva, bi vzpostavitev pravnih okvirov lahko spodbudila razvoj prostovoljstva;
- raziskave in zbiranje podatkov o prostovoljstvu je treba spodbuditi na nacionalni ravni. V tem okviru je priporočljiva uporaba priročnika Mednarodne organizacije dela o merjenju prostovoljnega dela in priročnika Združenih narodov o neprofitnih organizacijah;
- priznavanje usposobljenosti ter znanj in spretnosti, pridobljenih s prostovoljstvom kot izkušnjo neformalnega učenja, je ključno za spodbujanje prostovoljcev in povezovanje prostovoljstva z izobraževanjem;
- države članice morajo odstraniti zadnje ovire, ki neposredno ali posredno otežujejo prostovoljstvo na splošno in zlasti čezmejno prostovoljno delo;
- države članice so pozvane, da v svoje nacionalne sheme prostovoljstva vključijo tudi čezmejno prostovoljno delo in tako prispevajo k razvoju prostovoljstva v Evropski uniji.

Konkretni ukrepi za priznavanje in spodbujanje prostovoljstva na ravni EU

EU se zavezuje, da bo zagotovila dolgoročno nadgradnjo evropskega leta prostovoljstva 2011 in še naprej nadaljevala dialog s pomembnimi zainteresiranimi stranmi na različnih področnih politikah, povezanih s prostovoljstvom:

- Komisija bo predlagala ustanovitev Evropske prostovoljske enote za humanitarno pomoč leta 2012;
- programi financiranja EU na različnih področjih politik bodo še naprej namenjeni prostovoljcem in spodbujali čezmejno prostovoljno delo;

- Komisija bo državljanom EU in zainteresiranim stranem olajšala pregled nad različnimi programi financiranja, ki so namenjeni prostovoljcem in prostovoljnim dejavnostim;
- Komisija je pripravljena še naprej raziskovati možnosti okrepitve povezave med prostovoljstvom in zdravstvom/socialno pomočjo, zlasti glede staranja prebivalstva;
- na podlagi poročil držav članic o izvajanju Priporočila o mobilnosti mladih prostovoljcev v letu 2012 bo Komisija podala predloge za nadaljnji razvoj;
- Komisija lahko predloži predloge, ki so posebej namenjeni prostovoljnim dejavnostim na področju zaposlovalne strategije EU, njenega boja proti revščini in socialni izključenosti ter v okviru pobude Komisije „Nova znanja in spretnosti za nova delovna mesta“;
- Komisija pripravlja predlog za priporočilo Sveta o potrjevanju neformalnega in priložnostnega učenja, ki vključuje priznavanje usposobljenosti, pridobljene s prostovoljstvom;
- z novim „evropskim potnim listom znanj in spretnosti“ bodo imeli posamezniki možnost vodenja evidence znanj in spretnosti ter usposabljanj, pridobljenih s prostovoljstvom;
- Komisija bo v prihajajoče evropsko leto državljanov (2013) vključila ustrezno razsežnost prostovoljstva, s katero bo spodbujala zlasti čezmejno prostovoljno delo.